

М.І. Скоринович

*студентка кафедри прикладної лінгвістики
Інституту комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Національного університету «Львівська політехніка»,*

м. Львів, Україна

Науковий керівник: І.Д. Кармишева

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

*Інституту комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Національного університету «Львівська політехніка»,*

м. Львів, Україна

АБРЕВІАТУРА У СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ЗМІ: ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ

***Анотація.** Однією з найчастіших проблем, з якою стикаються перекладачі, є переклад скорочень або аббревіатур. Сьогодні є проблема визначення та дослідження аббревіатур як найбільш проблемних лексичних одиниць для перекладу. Дослідження охоплює основні характеристики скорочень у засобах масової інформації: їх форму, заковане значення та переклад. У статті проаналізовані основні методи перекладу скорочень, які вживаються в сучасному англomовному ЗМІ, а також їхні лексико-семантичні особливості.*

***Ключові слова:** аббревіатура, варіантність, переклад, мова ЗМІ, мас-медійний дискурс, лексико-семантичні особливості.*

З огляду на прискорення інформаційних і комунікаційних процесів скорочення є чітким відображенням розвитку англійської мови з плином часу, символом його прагнення до більшої економії в комунікаційному просторі і прагматичності.

Сучасне інформаційне перенасичення суспільного життя вимагає від комунікаторів пошуку шляхів узагальнення подій і опису явищ, в тому числі шляхом створення нових номінативних одиниць – інформативних за змістом і «спрощених» в формі мовних символів. [4, с. 34]

З початком інтенсивного розвитку засобів масової інформації з'явилася тенденція до скорочень, вони стали зручним інструментом для пропаганди і реклами, спрощуючи запам'ятовування довгих імен і водночас керуючи іншими іменами людей без необхідності розширювати і пояснювати їх. Скорочені лексичні одиниці значною мірою є загадкою в мовному плані, оскільки вони пов'язані з такими дослідницькими проблемами, як проблема структури слова і його значення, типи морфеми, морфемний склад тощо. Переклад аббревіатур завжди був актуальним предметом для вивчення, але в останні десятиліття йому приділялася особлива увага.

Скорочення, ініціалізи або просто аббревіатури займають за обсягом незначне місце в сфері лексикографії, проте є проблемою для перекладачів. У цій статті проаналізовано формулювання англійських аббревіатур та їх переформулювання українською мовою; висвітлено проблеми, які вони ставлять перед перекладачем, і те, як ці проблеми можна подолати.

Завдання перекладу, яке полягає у перекладі повідомлення тексту з однієї мови на іншу, охоплює три рівні мовної науки: лінгвістику, екстралінгвістику та металінгвістику. Це дослідження стосується переважно мовного рівня. Оскільки вивчення мови на цьому рівні також можна розділити на три різні сфери, а саме синтаксис, лексику та семантику, то тут варто наголосити на лексиці, яка має відношення до словника мови. Лексика та семантика пов'язані між собою, і в цьому разі можна говорити про лексичну семантику. На цьому рівні розміщені питання синонімії, омонімії, полісемії тощо. Потрібно зазначити, що навіть випадки омонімії (хоча і рідкісні) трапляються навіть і з аббревіатурами [1, с. 75].

Вивчення аббревіатур як лінгвального явища є доволі складним процесом, оскільки лексичні одиниці багато в чому залишаються незрозумілими в мовному плані, маємо на увазі проблеми структури слова та значення. Ця складність пояснює суперечливий підхід у вивченні скорочених лексичних одиниць. Аббревіатура як специфічне мовне явище в сучасних мовах привернула увагу багатьох дослідників,

оскільки виконує специфічні завдання. Аббревіація дає можливість великою мірою розширити дериваційні можливості словникового запасу, а у цьому і є його цінність. Проте варто пам'ятати, що відмова від використання аббревіатур призведе до надмірного зростання текстів.

У процесі перекладу тексту, де є аббревіатури, необхідно передусім вибрати спосіб розшифрування цих одиниць, тобто визначити послідовність перекладу, а потім вже почати перекладати аббревіатури через їх значення і контекст.

Насамперед слід зазначити, що не тільки переклад, а й розшифрування аббревіатури, наприклад українською мовою, завжди буде викликати немалі труднощі для перекладача. Це пов'язано з тим, що багато скорочень не зафіксовані в словниках, вони рідко використовуються і захищені авторським правом. Скорочення є загальноприйнятими та винятковими. Загальноприйняті використовуються як у письмовій, так і в усній мові, їх можна легко знайти в словниках. Виняткові (текстові) аббревіатури використовуються окремими авторами чи видавцями з метою запобігання повторення, наприклад у довгих заголовках, та для економії місця. Такі аббревіатури часто пояснюються в тексті або в примітках. Дуже рідко виняткові скорочення переходять у термінологічні [5, с. 24–25].

Омонімія скорочень становить певну складність для перекладача, оскільки в таких випадках іноді складно визначити його значення за формою аббревіатури. Хоча визначення значення скорочень за допомогою словників здається на перший погляд найбільш надійним і ефективним засобом, насправді воно має свої серйозні обмеження. Оскільки акроніми є одними з найбільш рухомих елементів лексики, аббревіатури для акронімів застарівають набагато швидше, ніж інші мовні словники [2, с. 13]. У зв'язку з цим в новітній літературі можна знайти багато скорочень, ще не відображених в існуючих словниках. Тому, працюючи зі словником, пам'ятайте про наступне:

- перш ніж звертатися до словника, слід спочатку встановити в контексті, до якої галузі знань належить ця аббревіатура;
- для правильного перекладу необхідно мати двомовні загальні та термінологічні словники;
- одномовні словники містять лише стенограму, що може призвести до помилки.

Можливо також використовувати метод аналізу структури аббревіатур. Цей метод застосовно лише до аббревіатур зі складною структурою.

Щоб визначити значення таких скорочень часто необхідно враховувати широкий контекст. Тому у разі невідомих скорочень перекладач іноді повинен звертатися до словників для перекладу скорочень та інших мов.

Оскільки аббревіатура є певним повним словом чи фразою, є чотири основні способи перекладу її українською мовою, два з яких – *власне переклад* (використовуючи відповідну аббревіатуру або повне слово чи фразу), а два – *транскодування* (сама аббревіатура або відповідне слово чи фраза) [3, с. 52].

Отже, **переклад за відповідним скороченням** має такий вигляд:

1. *The challenge in the Scottish Court was brought by a cross-party group of MPs and peers led by the SNP's Joanna Cherry.* – **SNP (Scottish National Party)** – **ШНП (Шотландська національна партія)** – аналіз контексту – > встановлення корелята (нескороченої форми) – > знаходження відповідника аббревіатури.

2. *“Since 2014, we've worked hard to implement the right to be forgotten in Europe, and to strike a sensible balance between people's rights of access to information and privacy, the firm said in a statement following the ECJ ruling.* – **ECJ (European Court of Justice)** – **ЄС (Європейський суд)** – аналіз контексту – > встановлення корелята (нескороченої форми) – > значення самого кореляту конкретного скорочення – > відповідник аббревіатури українською мовою.

3. *“It will be for the national court to ascertain whether the measures put in place by Google Inc meet those requirements”* – **Google Inc (Google Incorporated)** – **корпорація Google** – аналіз контексту – встановлення корелята (нескороченої форми) – > встановлення відповідника в українській мові.

4. *Paul Welch, founder and CEO of private jet broker Million Plus, agrees: “Most companies will have lots of aircraft leased so those companies will automatically have made arrangements to requisition the aircraft. Those owned by Thomas Cook will be automatically covered by liquidation or bankruptcy procedures”* – **СЕО (Chief Executive Officer)** – **ГВД (Головний виконавчий директор)** – аналіз контексту – > встановлення корелята (нескороченої форми) – > значення самого кореляту конкретного скорочення – > відповідник аббревіатури українською мовою.

5. *Particulate matter, or PM, is a type of air pollutant that consists of small particles, from tiny molecular clusters to the dust or pollen that we can see.* – **PM (Particulate matter)** – **ТЧ (тверді частинки)** – аналіз

контексту – > встановлення корелята (нескорченої форми) – > значення самого кореляту конкретного скорочення – > відповідник аббревіатури українською мовою.

PM також може мати такі значення:

PM – особисте повідомлення (Private Message)

PM – менеджер проекту (Project Manager)

PM – тверді частинки (Particulate matter)

p.m, P.M., pm, PM – пообіді (лат. post meridiem) та ін. [7].

*During the Supreme Court case, government lawyer Lord Keen **QC** said it was “forbidden territory” for judges to intervene on political arguments about when and how Parliament is suspended. – **QC (Queen’s Counsel) – Королівський адвокат** (аналіз контексту – > встановлення корелята (нескорченої форми) – > значення самого кореляту конкретного скорочення)*

QC може означати:

QC – контроль якості (Quality Control)

QC – королівський адвокат (Queen’s Counsel- a British lawyer of high rank)

*However, the timing has been controversial because it reduced the time Parliament was sitting ahead of the Brexit deadline, with **MPs** unable to put questions to ministers or scrutinize government legislation during the suspension – **MP (Member of Parliament) – член парламенту** - (аналіз контексту – > встановлення корелята (нескорченої форми) – > значення самого кореляту конкретного скорочення.*

MP може означати:

MP – механічний завод (Mechanic Plant)

MP – член парламенту (Member of Parliament)

MP – багатокористувацька гра/мультиплеєр (Multiplayer) тощо.

*“But day one, we’re going to have a UK version of the **GDPR** [General Data Protection Regulation], including a right to be forgotten” – **GDPR (General Data Protection Regulation) – загальний регламент про захист даних** – аналіз контексту – > встановлення корелята (нескорченої форми) – > значення самого кореляту конкретного скорочення.*

Абревіатуру також можна перекладати українською мовою за допомогою такого методу перекладу, як **транскодування** (транскрибування або транслітерування) [6, с. 80]. У цьому разі для правильності перекладу слід дотримуватись системи міжнародної транскрипції або міжалфавітної відповідності (дивіться Таблиця 1).

Таблиця 1

Система міжнародної транскрипції

англійська літера	українська літера	англійська літера	українська літера
A	а, е	N	н
B	б	O	о, оу
C	с, ц, к	P	п
D	д	Q	к
E	і, у	R	р
F	ф	S	с
G	г, дж	T	т
H	г	U	у, ю
I	і, ай	V	в
J	дж, ж	W	в
K	к	X	кс
L	л	Y	і, и
M	м	Z	з, ц

Нижче наведені приклади транскодування англійських аббревіатур, які використовуються в ЗМІ українською мовою:

1) *Security forces responded with gunfire, killing three civilians, he told **AP**. – **AP (Associated Press) – АП (Асошіейтед Прес)**, де є аналіз контексту – > встановлення корелята (нескорченої форми) – > транслітерація.*

AP може означати:

AP – точка доступу (Access Point)

AP – Ассошіейтед Прес (Associated Press)
AP – кредиторська заборгованість (Accounts Payable)
AP – перекис ацетону (Acetone Peroxide) тощо [7]

2) *Papua military spokesman Eko Daryanto told news agency AFP the death toll from Monday's violence could rise, saying many civilians had been "trapped in burning kiosks".* – AFP (фр. Agence France-Presse) – АФП (Агентство Франс Прес), де здійснюється аналіз контексту – > встановлення корелята (нескороченої форми) – > транслітерація.

AFP може означати:

AFP – файовий протокол Apple (Apple Filing Protocol)

AFP – АФП (фр. Agence France-Presse) та ін.

3. *Revisiting one of her own most significant fashion contributions, Versace had J.Lo ignite the runway in a remake of the jungle green dress the singer wore to the 2000 Grammys.* – J.Lo (Jennifer Lopez) – Дженніфер Лопес, де здійснюється аналіз контексту – > встановлення корелята (нескороченої форми) – > транслітерація імені

Перекладачеві під час роботи потрібно враховувати правильне тлумачення та пояснення різноманітних засобів абрєвіацій і також дуже важливо брати до уваги їх багатозначність. Під час перекладу конструкцій з абрєвіацією необхідно виявити сферу використання цієї абрєвіатури. Найкращим методом буде звернутися до довідника чи словника або проконсультуватися зі спеціалістом.

Проте варто пам'ятати, що контекст відіграє найважливішу роль у розшифруванні, тлумаченні чи перекладі будь-якого скорочення. Абрєвіація висуває немало проблем з точки зору теорії словотворення, оскільки велика кількість досліджень вважає абрєвіацію одним із способів словотворення, а інші це заперечують.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойченко Л.М. Структурно-семантичні типи абрєвіатур і діапазон їх дериваційної активності в сучасній українській мові. *Мовознавство*. 1982. № 5. С. 75–80.
2. Гончаров Б.А. До питання про типологію та переказ скорочень в англійській науково-технічній літературі. *Теорія і практика перекладу*. Київ, 2003 р. Вип. 17. С. 143–151.
3. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу : підручник. Вінниця : Нова Книга, 2003 р. С. 52–53.
4. Стишов О.А. Нові абрєвіатури в мові мас-медіа кінця ХХ століття. *Мовознавство*. 2001. № 1. С. 33–40.
5. Шаповалова А.П. Абрєвіація і акронімія в лінгвістиці. Київ : Слово, 2003 р. С. 24–25.
6. Яшнов П.А. Особливості перекладу абрєвіатур. Київ, 2005 р. С. 80–82.
7. The American Heritage Dictionary of the English Language. URL: <https://www.ahdictionary.com/word/search.html?q=abbreviation> (17.12.18).

М.И. Скоринович. Аббревиатура в современных англоязычных СМИ: особенности функционирования и трудности перевода. – Статья.

Аннотация. Одной из самых частых проблем, с которой сталкиваются переводчики, является перевод сокращений или аббревиатур. На сегодня существует проблема определения и исследования аббревиатур как наиболее проблемных лексических единиц для переводчиков. Исследование охватывает основные характеристики сокращений в средствах массовой информации: их форму, закодированное значение и перевод. В статье проанализированы основные методы перевода сокращений, которые используются в современных англоязычных СМИ, а также их лексико-семантические особенности.

Ключевые слова: аббревиатура, перевод, вариантность, язык СМИ, масс-медийный дискурс, лексико-семантические особенности.

М. Skorynovych. Abbreviation in modern English-language media: features of functioning and difficulties of translation. – Article.

Summary. One of the most common problems translators face is the translation of abbreviations or shortenings. Today, there is the problem of identifying and researching abbreviations as the most problematic lexical units for translators. The study covers the main characteristics of abbreviations in the media: their form, encoded meaning and translation. The article analyzes the main methods of translating abbreviations, that are used in modern English mass media, as well as their lexical-semantic features.

Key words: abbreviation, translation, variation, language of mass media, mass media discourse, lexical-semantic features.